

Odkaz:

Rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1995, trestní řízení proti Giorgio Domingovi Bancherovi, věc C-387/93, Recueil 1995, s. I-4663¹

Klíčová slova:

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce – Pretura Circondariale, Janov. Články 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 a 95 Smlouvy o EHS

Předmět:

O výkladu článků 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 a 95 Smlouvy o EHS

Skutkové okolnosti a právní otázky:

- ¹ Usnesením ze dne 30. července 1993 došlým kanceláři Soudního dvora dne 11. srpna 1993 položil Pretura Circondariale di Genova podle článku 177 Smlouvy o EHS tři předběžné otázky o výkladu článků 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 a 95 Smlouvy o EHS.
- ² Tyto otázky byly položeny v rámci trestního řízení zahájeného italskými orgány proti G. D. Bancherovi pro protiprávní držení tabákových výrobků zahraničního původu.
- ³ Ze spisu vyplývá, že od účinnosti zákona č. 724 ze dne 10. prosince 1975 o dovozu a prodeji tabákových výrobků a změně pravidel proti pašování zahraničních tabákových výrobků, který změnil článek 341 „*Testo unico delle disposizioni legislative in materia doganale*“ (jednotný text celních právních předpisů), přijatého nařízením prezidenta republiky č. 43 ze dne 23. ledna 1973, podléhá protiprávní čin pašování zahraničního tabáku výlučně trestněprávním ustanovením italských celních právních předpisů uvedených v tomto nařízení.
- ⁴ Podle čl. 25 druhého pododstavce výše uvedeného nařízení musí držitel zahraničního zboží podléhajícího celnímu poplatku prokázat jeho legální původ. Jestliže to odmítne nebo není schopen to prokázat anebo jím předložené doklady nejsou přípustné, má se za to, že se dopustil pašování, není-li držitelem dotyčného zboží v důsledku spáchání jiného protiprávního činu.
- ⁵ Za držení zahraničního zboží za okolností představujících podle čl. 25 druhého pododstavce protiprávní čin pašování stanoví čl. 282 písm. f) výše uvedeného nařízení č. 43 uložení pokuty ve výši nejméně dvojnásobku a nejvýše desetinásobku výše cla. Článek 301 nařízení č. 43 dále stanoví, že ve všech případech pašování musí být nařízeno zabavení pašovaného zboží. Články 295 a 296 tohoto nařízení stanoví uložení trestu odnětí svobody, a to v případě přitěžujících okolností (na tři až pět let) a v případě opakování (až na jeden rok).
- ⁶ Z předkládacího usnesení vyplývá, že G. D. Bancherovo bylo obviněno z držení balíků cigaret představujících 2,32 kg tabákových výrobků, pocházejících z jiných členských států, které nebyly opatřeny italským státním označením prokazujícím zaplacení cla a jejichž legální původ nebyl G. D. Bancherovo schopen prokázat.

---

¹ Jednací jazyk: italština

Usnesení dále uvádí, že jmenovaný je stíhán pro nezaplacení „hraniční daňové přírážky“ rovnající se výši spotřební daně ukládané za domácí výrobky.

7 G. D. Banchemo byl stíhán také pro protiprávní čin nezaplacení daně z přidané hodnoty, předkládací usnesení však uvádí, že v této věci byl zproštěn obvinění. Jmenovaný zůstává obviněn z pašování podle čl. 282 písm. f) a článku 341 nařízení prezidenta republiky č. 43.

8 Před vnitrostátním soudem G. D. Banchemo zpochybnil slučitelnost italského monopolu na tabákové výrobky a řady ustanovení použitelných na dovoz tabákových výrobků pocházejících z jiných členských států s právem Společenství.

9 Usnesením ze dne 14. března 1992 Pretura di Genova přerušil řízení a položil Soudnímu dvoru podle článku 177 Smlouvy předběžné otázky týkající se výkladu článků 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 a 95 Smlouvy o EHS, a článku 2, čl. 4 odst. 1 a čl. 6 odst. 2 směrnice Rady 72/464/EHS ze dne 19. prosince 1972 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků (Úř. věst. L 303, s. 1).

10 Soudní dvůr usnesením ze dne 19. března 1993 (C-157/92, Recueil, s. I-1085) prohlásil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce za nepřijatelnou z důvodu, že nedostatečně podrobné údaje předkládacího usnesení o právní situaci a skutkových okolnostech mu nedovolují dát užitečný výklad práva Společenství.

11 Za této situace Pretura di Genova na základě článku 177 Smlouvy znovu předložil Soudnímu dvoru k rozhodnutí tyto předběžné otázky:

„Otázka I

Existuje rozpor mezi články 5, 30, 37, 85, 86, 90, 92 a 95 Smlouvy o založení Evropského hospodářského společenství, v jejich vzájemném spojení, a legislativní povahou a charakteristikou vnitrostátního monopolu, jakým je ten, který jak sám o osobě, tak ve svém provádění, vyplývá z platných italských právních předpisů regulujících tabákové odvětví, zejména z hlediska výlučných práv na výrobu, uvádění na trh, prodej a distribuci obecně, která jsou přiznána vnitrostátnímu monopolu souborem norem, který může ze své podstaty vést k diskriminaci ve smyslu článku 37 Smlouvy, umožňovat přednostní volby, jež lze považovat za „opatření s rovnocenným účinkem“ ve smyslu článku 30 Smlouvy, a umožňovat zneužívání dominantního postavení v rozporu s články 86 a 90 Smlouvy?

Konkrétněji:

Existuje rozpor mezi článkem 30 Smlouvy a vnitrostátní právní úpravou, která vyhrazuje maloobchodní prodej zahraničních tabákových výrobků podniku, který má monopol na prodej těchto výrobků, jehož důsledkem je vytvoření jediného okruhu uvádění zahraničních tabákových výrobků na trh, který tvoří pouze další prodejci autorizovaní tímto monopolem, a v případě konstatování takového rozporu, představuje tato vnitrostátní právní úprava opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení dovozu v rozporu s článkem 30 Smlouvy o EHS?

Otázka II

Existuje rozpor mezi článkem 30 Smlouvy, ve světle výkladu Soudního dvora Evropského společenství, a vnitrostátní právní úpravou, která postihuje nezaplacení spotřební daně z tabákových výrobků pocházejících z jiných členských států, vybírané ve stadiu spotřeby, ať jde o jakékoli množství, pokutou neúměrnou závažnosti, a to tím, že v každém případě stanoví jak trestní sankci, tak i zabavení dotyčného zboží, a to i když jde o minimální množství tabáku? V případě konstatování takového rozporu, představuje tato vnitrostátní právní úprava opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení dovozu v rozporu s článkem 30 Smlouvy o EHS?

Otázka III

Existuje rozpor mezi čl. 90 odst. 1 ve spojení s čl. 86 druhým pododstavcem písm. b) a vnitrostátní právní úpravou, která vyhrazuje maloobchodní prodej tabákových výrobků včetně těch, které pocházejí z jiných členských států, podniku, jenž má monopol na prodej těchto výrobků, i když uvedený podnik není schopen uspokojovat existující poptávku trhu po dotyčných výrobcích, a pokud tato výlučnost proto způsobila omezení volného pohybu zboží Společenství a zneužívání dominantního postavení monopolního podniku?

K přípustnosti předběžných otázek

12 Během ústní části řízení italská vláda tvrdila, že první a třetí otázka byly nepřípustné, protože odpověď Soudního dvora na ně nebyla k řešení sporu nezbytná.

13 Toto konstatování nelze přijmout.

14 Je třeba konstatovat, že podle Pretura di Genova směřují ustanovení porušená G. D. Bancherou rovněž k ochraně vnitrostátního monopolu na tabákové výrobky. Pretura di Genova dodává, že jestliže vnitrostátní monopol jako celek byl neslučitelný s ustanoveními práva Společenství, o nichž se zmiňuje, a zejména s články 30 a 90 Smlouvy, mělo by to dopad na řízení proti G. D. Bancherovi.

15 Podle ustálené judikatury Soudního dvora je věcí pouze vnitrostátních soudů, kterým byl spor předložen a jež musí nést odpovědnost za soudní rozhodnutí, které bude vydáno, posoudit s ohledem na konkrétní okolnosti věci jak nezbytnost rozhodnutí o předběžné otázce pro vydání jejich rozsudku, tak i relevanci otázek, které kladou Soudnímu dvoru (viz zejména rozsudek ze dne 2. června 1994, AC-ATEL Electronics Vertriebs, C-30/93, Recueil, s. I-2305, bod 18).

16 Ve svých písemných vyjádřeních Komise a španělská vláda dále poukázaly na to, že předkládající soud se odvolává na články 5, 85, 92 a 95 Smlouvy bez předložení jakéhokoli upřesnění nebo vysvětlení skutkových okolností, jichž se položené otázky týkají.

17 Článek 5 vyžaduje, aby členské státy plnily loajálně své povinnosti uložené právem Společenství. Podle ustálené judikatury však toto ustanovení nelze uplatňovat autonomním způsobem, jestliže se posuzovaná situace řídí zvláštním ustanovením Smlouvy, jak je tomu v projednávaném případě (viz rozsudek ze dne 11. března 1992, Compagnie commerciale de l'Ouest a další, C-78/90 až C-83/90, Recueil, s. I-1847, bod 19). Následkem toho položené otázky, pokud se týkají souvisejících

ustanovení Smlouvy, mezi které patří také článek 5, vyžadují přezkum, pokud jde o tento článek pouze ve spojení s jednotlivými ustanoveními, které vyžadují odpověď Soudního dvora, a zejména, vzhledem k informacím ve spisu, s články 90 a 86.

18 Pokud jde o články 85 a 92, Pretura nevysvětluje skutkové okolnosti sporu, které jej vedou k otázkám po existenci dohod mezi podniky nebo jednání ve shodě ve smyslu článku 85 nebo také po existenci podpory ve smyslu článku 92.

19 Soudní dvůr tedy není schopen poskytnout předkládajícímu soudu užitečný výklad těchto článků v rámci projednávaného sporu, tak jako v rámci věci C-157/92.

20 Stejně je tomu, pokud jde o článek 95 Smlouvy. Z předkládacího usnesení se totiž zdá, že vnitrostátní soud se Soudního dvora nedotazuje na to, zda systém sankcí, který existoval v projednávané věci, je v rozporu s článkem 95, ale pouze na to, zda sankci, již je vystaven G. D. Banchemo, lze považovat za opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení obchodu zakázaným článkem 30 Smlouvy v míře, která by byla neúměrná závažnosti konstatovaného protiprávního jednání. Tato otázka se týká výkladu samotného článku 30.

21 Vzhledem k tomu není na místě odpovídat na předložené otázky, pokud se týkají výkladu článků 85, 92 a 95 Smlouvy.

K věci samé

22 Z údajů o právních a skutkových okolnostech, jež sdělil Pretura di Genova ve svém druhém usnesení, vyplývá, že podstatou třech předběžných otázek tohoto soudu, omezených tímto na výklad článků 5, 30, 37, 86 a 90 Smlouvy a bez ohledu na zřejmou obecnost první části první otázky, je slučitelnost systému prodeje, který vyhrazuje maloobchodní prodej tabáku prodejnám autorizovaným orgánem veřejné správy (první a třetí otázka), s uvedenými ustanoveními Smlouvy. Dále se táže, zda je uplatňování trestních ustanovení stanovených v rámci tohoto systému v rozporu s článkem 30 Smlouvy (druhá otázka).

23 Soudní spis v žádném případě neobsahuje dostatečně konkrétní údaje, které by umožnily užitečně prozkoumat další aspekty příslušné vnitrostátní právní úpravy, týkající se zejména výroby, dovozu a balení dotyčných výrobků.

24 Nejdříve je třeba odpovědět na první a třetí otázku.

K první otázce

25 Vnitrostátní soud se ptá, zda je systém prodeje tabákových výrobků, jako je systém stanovený italskými právními předpisy, slučitelný s články 30 a 37 Smlouvy o EHS.

K článku 37 Smlouvy

26 Jak je zřejmé z jeho znění, čl. 37 odst. 1 druhý pododstavec, jež se týká specificky státních monopolů obchodní povahy, předpokládá situaci, kdy vnitrostátní orgány jsou schopny kontrolovat nebo řídit obchod mezi členskými státy nebo jej významně ovlivňovat prostřednictvím subjektu zřízeného za tímto účelem nebo monopolu, jež

stát svěřil jiným subjektům (rozsudky ze dne 4. května 1988, Bodson, 30/87, Recueil, s. 2479, bod 13, a ze dne 27. dubna 1994, Almelo a další, C-393/92, Recueil, s. I-1477, bod 29).

27 Jak Soudní dvůr uvedl zejména ve svých rozsudcích ze dne 3. února 1976, Manghera a další (59/75, Recueil, s. 91), ze dne 13. března 1979, Hansen (91/78, Recueil, s. 935) a ze dne 7. června 1983, Komise v. Itálie (78/82, Recueil, s. 1955), článek 37 Smlouvy nevyžaduje úplné zrušení státních monopolů obchodní povahy, vyžaduje však jejich úpravu tak, aby bylo zajištěno vyloučení jakékoli diskriminace mezi příslušníky členských států v podmínkách nákupu a odbytu. Ze znění článku 37 i z jeho místa v systému Smlouvy vyplývá, že účelem tohoto článku je zajistit dodržování základního pravidla volného oběhu zboží na celém společném trhu Společenství, a to zejména zrušením množstevních omezení a opatření s rovnocenným účinkem v obchodu mezi členskými státy a udržovat tak normální podmínky hospodářské soutěže mezi hospodářstvími členských států v případě, kdy je v jednom nebo druhém členském státě daný výrobek podroben státnímu monopolu obchodní povahy.

28 Zprvu je třeba připomenout, že otázky vnitrostátního soudu se týkají výroby tabáku v Itálii a jeho dovozu do Itálie jen okrajově.

29 Článek 37 je relevantní nikoli pro vnitrostátní ustanovení, která se netýkají výkonu výlučného práva veřejným monopolem, ale pro ta, která se týkají obecně výroby a prodeje zboží bez ohledu na to, zda podléhají dotyčnému monopolu, nebo ne (rozsudek ze dne 20. února 1979, Rewe-Zentral, označovaný jako „Cassis de Dijon“, 120/78, Recueil, s. 649, bod 7). V konkrétním případě systému prodeje, jakým je systém, jehož se týkají předběžné otázky předložené v projednávaném případě, může být situace odlišná, pouze pokud dotyčná ustanovení dovozovala vnitrostátním orgánům zasahovat do volby dodavatelů maloobchodníků.

30 V tomto ohledu je třeba poukázat na to, že italské právní předpisy vyhrazují výlučné právo maloobchodního prodeje tabákových výrobků jednotlivcům, kterým Amministrazione Autonoma dei Monopoli di Stato (autonomní správa státních monopolů, dále jen „AAMS“) vydala koncesi nebo povolení. Z informací, jež má Soudní dvůr k dispozici, však nevyplývá, že italské právní předpisy dovolují vnitrostátním orgánům zasahovat prostřednictvím AAMS do provozování prodejen tabáku tak, že by kontroloval nebo ovlivňoval volbu dodavatelů maloobchodníků, buď za účelem zajišťování odbytu pro tabákové výrobky monopolu (viz opačný případ v rozsudku ze dne 13. prosince 1990, Komise v. Řecko, C-347/88, Recueil, s. I-4747, body 43 a 44), nebo za účelem podpory nebo odrazování některých dovozů z jiných členských států. Italská vláda ostatně ve své odpovědi na otázku Soudního dvora upřesnila, že volba dodavatele byla ponechána na volném posouzení maloobchodníků podle poptávky trhu.

31 Na první část první otázky je tedy na místě odpovědět tak, že článek 37 Smlouvy není relevantní pro vnitrostátní právní předpisy, které tak jako italské právní předpisy vyhrazují maloobchodní prodej tabákových výrobků prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy, pokud tento orgán nezasahuje do volby dodavatele maloobchodníků.

K článku 30 Smlouvy

32 Článek 30 zakazuje množstevní omezení dovozů mezi členskými státy, jakož
i veškerá opatření s rovnocenným účinkem.

33 Podle ustálené judikatury představuje opatření s účinkem rovnocenným
množstevním omezením každá obchodní právní úprava členských států, která by
mohla, ať přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně narušit obchod uvnitř
Společenství (rozsudek ze dne 11. července 1974, Dassonville, 8/74, Recueil, s. 837,
bod 5).

34 Jak však Soudní dvůr rozhodl ve svém rozsudku ze dne 24. listopadu 1993, Keck a
Mithouard (C-267/91 a C-268/91, Recueil, s. I-6097, bod 16), uplatnění
vnitrostátních předpisů, které omezují či zakazují některé způsoby prodeje, na
výrobky pocházející z jiných členských států, nemůže přímo, nebo nepřímo,
skutečně, nebo potenciálně narušit obchod mezi členskými státy ve smyslu rozsudku
Dassonville, za předpokladu, že jsou tyto právní předpisy jednak použitelné na
všechny dotyčné subjekty provozující svou činnost na vnitrostátním území, a jednak
postihují stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských i zahraničních
výrobků pocházejících z jiných členských států na trh.

35 Je třeba uvést, že v projednávaném případě však dotyčné právní předpisy výše
uvedené podmínky splňují, protože vyhrazují maloobchodní prodej tabákových
výrobků autorizovaným prodejcům.

36 Uvedené právní předpisy se netýkají charakteristických rysů výrobků, ale pouze
způsobu maloobchodního prodeje tabákových výrobků, protože zakazují prodej
těchto výrobků spotřebitelům jinými subjekty, než jsou autorizovaní prodejci.
Skutečnost, že se vztahují na určité výrobky, v tomto případě na tabákové výrobky, a
nikoli na maloobchod obecně, nemůže toto hodnocení změnit (viz v tomto ohledu
rozsudky ze dne 15. prosince 1993, Hünermund a další, C-292/92, Recueil, s. I-6787,
a ze dne 29. června 1995, Komise v. Řecko, C-391/92, Recueil, s. I-1621).

37 Kromě toho povinnost všech subjektů distribuovat své výrobky autorizovanými
maloobchodníky se uplatňuje bez ohledu na původ dotyčných výrobků a neovlivňuje
uvádění na trh výrobků z jiných členských států jinak než uvádění na trh domácích
výrobků.

38 Vnitrostátní soud tvrdí, že vzhledem k zeměpisnému rozmístění prodejen tabáku na
italském území, jejich otevírací době a nedostatům v jejich fungování, zejména k
nedostatkům v zásobování některých prodejen spotřebiteli méně žádanými
cigaretovými značkami nebo k občasným poruchám dodávek v důsledku stávek,
vede systém autorizovaných prodejen k omezení obchodu, což je v rozporu
s článkem 30 Smlouvy.

39 Ze soudního spisu však nevyplývá, že udělování povolení k provozování prodejen je
omezeno v míře ohrožující uspokojivé zásobování spotřebitelů tuzemskými i
dovezenými tabákovými výrobky. Italská vláda na otázku Soudního dvora upřesnila,
že příslušné právní předpisy mají za cíl zajišťovat optimální zeměpisné rozmístění
maloobchodních prodejců, s přihlédnutím zejména k úvahám týkajícím se územního
plánování a blízkosti prodejen místům, kde se koncentrují zákazníci.

40 V každém případě jakékoli nedostatky, které mohou ovlivnit maloobchodní prodejní síť, nemají nepříznivý vliv na prodej tabákových výrobků z jiných členských států jakkoli větší než na prodej tabákových výrobků vyrobených v Itálii.

41 Komise s poukazem na rozsudky ze dne 21. března 1991, Delattre (C-369/88, Recueil, s. I-1487), a Monteil a Samanni (C-60/89, Recueil, s. I-1547) tvrdí, že systém maloobchodního prodeje tabákových výrobků, jaký je uplatňován v Itálii, může soustředěním prodeje těchto výrobků ovlivnit tržní možnosti pro dovezené tabákové výrobky a za těchto okolností může představovat opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení dovozu ve smyslu článku 30 Smlouvy. AAMS má totiž kontrolu nad prodejní sítí a toto „centralizované soustředění“ je dále posíleno faktickým monopolem, který úřady požívají nad velkoobchodem se všemi tabákovými výrobky v Itálii.

42 Je však třeba poukázat na to, že, jak sama Komise uvedla ve svém písemném vyjádření, italský monopol tabákových výrobků byl reorganizován tak, že AAMS přestala přímo řídit prodejny tabáku a autorizovaným maloobchodníkům byl zajištěn přímý přístup k velkoobchodníkům. Komise rovněž potvrdila, že ve stížnostech, jež obdržela, nebylo poukázáno na žádné diskriminační chování dotyčného monopolu vůči výrobcům ze Společenství. Jak Soudní dvůr nakonec v bodu 30 tohoto rozsudku konstatoval, italská vláda prohlásila, že maloobchodníci volně určují své dodavatele podle situace na trhu. Komise toto prohlášení nezpochybnila.

43 Z okolností, že výrobci tabákových výrobků jiných členských států dali přednost používání skladů AAMS před zřízením svých vlastních velkoobchodních skladů, které jim dovozoval článek 1 výše uvedeného zákona č. 724 ze dne 10. prosince 1975, nelze vyvodit závěr, že italské právní předpisy soustřeďují prodej tabákových výrobků a mohou představovat opatření s účinkem rovnocenným množstevnímu omezení dovozu. Výběr těmito subjekty může být totiž odůvodněn úvahami, které jsou jim vlastní, zejména úvahami ohledně snížení nákladů na velkoobchodní distribuci tabákových výrobků.

44 Z výše uvedeného vyplývá, že vnitrostátní právní předpisy, které tak jako platné italské právní předpisy vyhrazují maloobchodní prodej tabákových výrobků jakéhokoli původu autorizovaným prodejcům, ale nebrání tím přístupu výrobků pocházejících z jiných členských států na vnitrostátní trh nebo mu nebrání víc než brání přístupu domácích výrobků do prodejní sítě, nespadají do působnosti článku 30 Smlouvy.

Ke třetí otázce

45 Vnitrostátní soud se Soudního dvora dále ptá, zda je v rozporu s články 5, 90 a 86 Smlouvy ta skutečnost, že vnitrostátní právní předpisy vyhrazují maloobchodní prodej tabákových výrobků prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy. Zejména se ptá, zda takto organizovaný systém prodeje, jehož kontrola je svěřena podniku, jenž má monopol prodeje těchto výrobků, nevede ke zneužívání dominantního postavení ve smyslu čl. 86 druhého pododstavce písm. b), který zakazuje podnikům zneužívání spočívající v omezování výroby, odbytu nebo technického vývoje na úkor spotřebitelů.

46 Povinnosti, které musí členské státy loajálně plnit podle článku 5 Smlouvy, zahrnují také povinnost uvedenou v čl. 90 odst. 1, která jim ukládá, pokud jde o podniky veřejného práva a podniky, kterým členské státy přiznávají zvláštní nebo výlučná práva, aby nepřijaly ani neponechaly v platnosti opatření odporující pravidlům této smlouvy, zejména pravidlům stanoveným článkem 7, nyní článkem 6, a články 85 až 94 Smlouvy.

47 Je na místě nejprve konstatovat, že na rozdíl od toho, co může vyplývat ze znění otázky předkládajícího soudu, AAMS není držitelem výlučných práv na prodej všech tabákových výrobků bez ohledu na jejich původ.

48 Výše zmíněný článek 1 zákona č. 724 ze dne 10. prosince 1975, kterým byl italský tabákový monopol nově upraven, dovoluje uskladňovat tabákové výrobky z jiných členských států Společenství, které představují velkou část trhu, v jiných velkoobchodních distribučních skladech, než jsou sklady AAMS. Toto ustanovení tedy dovoluje výrobcům těchto tabákových výrobků zřídit si své vlastní velkoobchodní sklady a tím přímo zajistit prodej svých výrobků maloobchodníkům.

49 Dále, jak Komise uvádí ve svém písemném vyjádření, činnost AAMS ve stadiu maloobchodního prodeje, která spočívá hlavně v povolování otevření prodejen tabáku a v kontrole jejich počtu a rozložení na území Itálie, představuje vlastně výkon pravomoci veřejné správy, a nikoli hospodářskou činnost v pravém slova smyslu. Je ostatně nepochybné, že státní prodejny tabáku přímo řízené monopolem byly v roce 1983 zrušeny a nezdá se, že by se AAMS podílela na obchodní činnosti v pravém slova smyslu maloobchodníků (viz výše body 30 a 45).

50 Skladovací činnosti, které AAMS provádí ohledně všech tabákových výrobků, spolu se spojeným účinkem jednak výlučných práv, které drží ve sféře výroby a velkoobchodu s domácími tabákovými výrobky, a jednak výsad veřejné správy, které jsou jí svěřeny na úrovni maloobchodního prodeje, mohou uvést tento podnik do dominantního postavení na trhu distribuce tabákových výrobků.

51 V každém případě je však třeba poukázat na to, že pouhé vytvoření dominantního postavení přiznáním výlučného práva ve smyslu čl. 90 odst. 1 Smlouvy není neslučitelné s článkem 86. Členský stát totiž porušuje zákazy obsažené v těchto dvou ustanoveních pouze v případě, kdy se dotčený podnik dostane do postavení, kdy na základě pouhého výkonu výlučného práva, které mu bylo svěřeno, zneužívá své dominantní postavení (viz rozsudky ze dne 10. prosince 1991, *Merci convenzionali porto di Genova*, C-179/90, Recueil, s. I-5889, bod 17 a ze dne 5. října 1994, *Centre d'insémination de la Crespelle*, C-323/93, Recueil, s. I-5077, bod 18).

52 Jak je uvedeno v bodu 43 tohoto rozsudku, okolnost, že výrobci tabákových výrobků z jiných členských států dali přednost využívání skladů AAMS před zřízením svých vlastních skladů, lze připsat úvahám vlastním těmto subjektům. Tato okolnost nemůže vést k závěru, že italské právní předpisy, které byly upraveny právě za tím účelem, aby dovolily otevření velkoobchodu s tabákovými výrobky pocházejícími z jiných členských států Společenství, vedly AAMS k soustředění prodeje tabákových výrobků a ke zneužívání jejího dominantního postavení, které může požívat na trhu s těmito výrobky.

53 Navíc ze soudního spisu nevyplývá, že systém maloobchodu s tabákovými výrobky zavedený výše zmíněnými právními předpisy, vyhrazením práva vydávat povolení na provozování prodejen pouze AAMS, vede k situaci, která je na úkor spotřebitelů ve smyslu čl. 86 druhého pododstavce písm. b). V každém případě nelze tvrdit, s přihlédnutím zejména k okolnostem uvedeným výše v bodu 39 tohoto rozsudku, že tento systém evidentně není schopen uspokojovat poptávku spotřebitelů (viz a contrario rozsudek ze dne 23. dubna 1991, Höfner a Elser, C-41/90, Recueil, s. I-1979, bod 31).

54 Je třeba konstatovat, že maloobchodníci sami nemají žádné výlučné nebo zvláštní právo prodeje v místě svého usazení. Napadené právní předpisy upravují pouze jejich přístup k trhu v maloobchodu s tabákovými výrobky. Autorizovaní maloobchodníci tedy uspokojují konkurenčně potřeby spotřebitelů tabákových výrobků a cigaret a žádná prodejna nepožívá žádnou zvláštní výhodu oproti svým konkurentům. Vzhledem k tomu je tedy nelze považovat za podniky, kterým byla přiznána práva uvedená v čl. 90 odst. 1 Smlouvy.

55 Tím spíše nelze tvrdit, že italské právní předpisy vytvářejí, ve prospěch autorizovaných maloobchodníků, souvislé oblasti územně omezených monopolů vytvářejících na vnitrostátním území dominantní postavení ve smyslu článku 86 Smlouvy (v této záležitosti viz výše zmíněný rozsudek Centre d'insémination de la Crespelle, bod 17).

56 Z toho vyplývá, že články 5, 90 a 86 Smlouvy nebrání vnitrostátním předpisům, které tak jako platné italské právní předpisy vyhrazují maloobchod s tabákovými výrobky prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy.

Ke druhé otázce

57 Vnitrostátní soud se táže, zda článek 30 Smlouvy brání trestněprávním sankcím, jako jsou ty, jimž čelí G. D. Banchemo.

58 Ačkoli trestněprávní předpisy a pravidla upravující trestní řízení jsou záležitostmi, které zůstávají v působnosti členských států, z ustálené judikatury Soudního dvora vyplývá, že právo Společenství stanoví určité meze, pokud jde o kontrolní opatření, které toto právo dovoluje členským státům zachovávat v souvislosti s volným pohybem zboží a osob. Správní nebo trestní opatření nesmějí překročit rámec toho, co je nezbytně nutné, a způsoby kontroly nesmějí být koncipovány tak, aby omezovaly svobodu vyžadovanou Smlouvou a nesmějí být spojeny s trestem, který je natolik nepřiměřený závažnosti protiprávního jednání, že se stává překážkou užívání této svobody (rozsudek ze dne 11. listopadu 1981, Casati, 203/80, Recueil s. 2595, bod 27; viz také rozsudek ze dne 3. července 1980, Pieck, 157/79, Recueil, s. 2171, bod 19, a ze dne 25. února 1988, Drexler, 299/86, Recueil, s. 1213, bod 18).

59 V projednávané věci, jak konstatuje generální advokát v bodech 45 a 46 svého stanoviska, je G. D. Banchemo ve skutečnosti obviněn nikoli z protiprávního dovozu tabákových výrobků, ale z toho, že u něj bylo zjištěno držení tabákových výrobků, za které nebyla zaplácena spotřební daň, která je ostatně v souladu s právem Společenství.

60 Sankce, jež G. D. Bancherovi hrozí, vůbec nebrání dovozu tabákových výrobků z jiných členských států, ale mají pouze odrazovat spotřebitele před zásobováním se tabákovými výrobky, za které nebyly zaplaceny daně, jež jsou v souladu s právem Společenství, prostřednictvím dalších, neautorizovaných prodejců, kteří jednají v rozporu s italskými právními předpisy vztahujícími se na prodej tabákových výrobků.

61 Přísnost těchto sankcí tedy nepodléhá posouzení podle práva Společenství.

62 Článek 30 Smlouvy tedy nebrání vnitrostátním právním předpisům, jako jsou platné italské právní předpisy, trestat jako protiprávní čin pašování jednání, kdy spotřebitel nedovoleně drží tabákové výrobky pocházející z jiných členských států, za které nebyla odvedena spotřební daň, která je v souladu s právem Společenství, je-li maloobchodní prodej těchto výrobků, stejně jako domácích výrobků téhož druhu, vyhrazen prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy.

K nákladům řízení

63 Výdaje vzniklé španělské, italské a francouzské vládě a Komisi Evropských společenství, které předložily Soudnímu dvoru vyjádření, se nenahrazují. Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před vnitrostátním soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů

SOUDNÍ DVŮR

o otázkách, které mu předložil Pretura di Genova usnesením ze dne 30. července 1993, rozhodl takto:

- 1) **Článek 37 Smlouvy o EHS není relevantní pro vnitrostátní právní předpisy, které tak jako italské právní předpisy vyhrazuje maloobchodní prodej tabákových výrobků prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy, pokud tento orgán nezasahuje do volby dodavatele maloobchodníků.**
- 2) **Vnitrostátní právní předpisy, které tak jako italské právní předpisy vyhrazuje maloobchodní prodej tabákových výrobků jakéhokoli původu autorizovaným prodejcům, ale nebrání tím přístupu výrobků pocházejících z jiných členských států na vnitrostátní trh nebo mu nebrání víc, než brání přístupu domácích výrobků do prodejní sítě, nespádají do působnosti článku 30 Smlouvy o EHS.**
- 3) **Články 5, 90 a 86 Smlouvy o EHS nebrání vnitrostátním předpisům, které tak jako platné italské právní předpisy vyhrazuje maloobchod s tabákovými výrobky prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy.**
- 4) **Článek 30 Smlouvy o EHS nebrání vnitrostátním právním předpisům, jako jsou platné italské právní předpisy, trestat jako protiprávní čin pašování takové jednání, kdy spotřebitel nedovoleně drží tabákové výrobky pocházející z jiných členských států, za které nebyla odvedena spotřební daň, která je v souladu s právem Společenství, je-li maloobchodní prodej těchto výrobků, stejně jako**

domácích výrobků téhož druhu, vyhrazen prodejcům autorizovaným orgánem veřejné správy.

ISAP ISAP ISAP ISAP ISAP ISAP